

łek, pow. Kalisz, ukryty po 1018 r., złożony głównie z biżuterii i surowca srebrnego. Najpiękniejszą biżuterią srebrną zawierał depozyt z Obry Nowej, pow. Wolsztyn, zakopany po 1000 r.(?). Mennictwo polskie obrazuje denar Mieszka II, pochodzący ze skarbu odkrytego w Lubrańcu, ukrytego po 1046 r.

Na ekspozycji skarby z XII w. prezentowały dwa zespoły: fragmenty ogromnego znaleziska ze Słuszkowa, pow. Kalisz, o wadze ponad 10 kg, złożonego w ziemi ok. 1105 r., oraz skarb brakteatów z Głębokiego, pow. Gniezno, zdeponowany ok. 1195 r.

Młodsze depozyty, datowane od XIII do XIV w., zawierały niemal wyłącznie monety, głównie polskie denary i brakteaty książąt piastowskich, a także wyroby mennic krajów sąsiadujących z Polską (krzyżackie, pomorskie, brandenburskie i czeskie). Nie zabrakło również znalezisk z terenów Ostrowa Lednickiego: małego skarbu denarów i brakteatów odkrytego w południowej części grodu, pierwotnie najpewniej zdeponowanego przy palatium ok. 1300–1350 r., oraz zamurowanego w ścianie opuszczonej wczesnośredniowiecznej kaplicy depozytu złożonego z groszy praskich i kwartników śląskich, ukrytych ok. 1320–1331 r.

Najmłodsze skarby, pochodzące z 2. połowy XIV i z XV w. na wystawie reprezentuje 13 zespołów, złożonych głównie z groszy praskich, szelągów krzyżackich, półgroszy i denarów jagiellońskich, z niewielką domieszką monet południowych i zachodnich sąsiadów Polski. Wśród nich znajduje się jedyna złota moneta na wystawie — dukat Zygmunta Luksemburskiego (1387–1437), odkryta w skarbie z Płęś, pow. wieruszowski. Uwagę zwiedzających przyciąga niezwykle rzadki numizmat — grosz krakowski Kazimierza Wielkiego ze skarbu odkrytego w Poznaniu przy ul. Kramarskiej.

Obok zabytków pochodzących z typowych skarbów zaprezentowano również znaleziska grobowe monet i biżuterii, a także wagę szalkową i odważniki. Ozdoby wykonano ze srebra i złota, paciorki zaś ze srebra, karnolu i kryształu górskiego. Zabytki te zostały wyeksponowane w odrębnej gablocie, umieszczonej pośrodku ekspozycji. Największe zainteresowanie zwiedzających budził piękny naszyjnik wykonany ze srebrnych kaptorg,

znaleziony na cmentarzysku w Dziekanowicach, czy bogato ornamentowana kaptorga z Bodzi z wyobrażeniem drapieżnego ptaka, a także złote ozdoby: kabłączek skroniowy, pierścione i guz.

Wystawie towarzyszy pięknie graficznie opracowany katalog z licznymi ilustracjami oraz rozmaite foldery, przedstawiające zabytki zgromadzone w gablotach.

Barbara Butent-Stefaniak

Muzealny Dział Numizmatyczny w Głogowie

W styczniu 2010 r. dyrektor Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie, Leszek Lenarczyk, powołał Dział Numizmatyczny. Kierownikiem działu jest Marzena Grochowska-Jasnos a pracownikami Grażyna Tyzenhauz oraz Krystian Książek. Jednym z pierwszych zadań tego zespołu była modernizacja stałej wystawy ogromnego, wczesnośredniowiecznego skarbu z Głogowa, otwartej w 1998 r. Na ten cel uzyskano dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe”, w wysokości 75 000 zł. Głównym celem prac modernizacyjnych było przygotowanie wystawy objazdowej. Planuje się wypożyczanie jej innym placówkom muzealnym w Polsce i Europie. Na wystawie zaprezentowane zostały wszystkie rozpoznane typy monet ze skarbu. Na nowo opracowano teksty do ekspozycji na podstawie najnowszych publikacji z numizmatyki średniowiecznej. Odnowiono również szatę graficzną wystawy.

Dział Numizmatyczny zajmuje się opracowywaniem zbiorów muzeum głogowskiego, w których znajduje się niespełna 30 tysięcy numizmatów (monet i banknotów), w tym sześć skarbów z Głogowa i okolic.

Krystian Książek

Nowa praca doktorska z numizmatyki

W Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego 24 lutego 2010 r. odbyła się obrona dysertacji doktorskiej Arkadiusza Dymowskiego, „Znaleziska monet rzymskich z terenu Polski rejestrowane w pierwszych latach XXI wieku. Aspekty źródłoznawcze”.

Autor potraktował znaleziska monet rzymskich — dokonywane przez kogokolwiek i w jakichkolwiek warunkach — jako źródła archeologiczne i stosownie do tego przeprowadził wnikliwe rozważania nad niezbędnym postępowaniem badawczym: krytyką takich źródeł, sposobami gromadzenia informacji i ich interpretacji, a także aspektami prawnymi. Stwierdził m.in. daleko idącą nieskuteczność przyjętych w Polsce rozwiązań prawnych dla deklarowanego przez ustawodawcę celu ochrony dziedzictwa. Autor posługiwał się przy tym rezultatami prowadzonej przez siebie przez kilka lat akcji rejestracji znalezisk, głównie za pośrednictwem Internetu. Rezultatem tej akcji był znaczący wzrost danych o znaleziskach monet rzymskich w stosunku do dotychczasowego dorobku nauki. Ten uzupełniony, a w wielu wypadkach zupełnie nowy

obraz źródeł został w pracy ogólnie zanalizowany i poszerzony o zagadnienia szczegółowe — analizy ciekawszych materiałów. Na podstawie dysertacji powstało kilka artykułów publikowanych już w WN (R. LI, z. 1, 2007, s. 54; LII, z. 2, 2008, s. 195; LIII, 2009, z. 2, s. 193 i obecny numer).

Praca, napisana pod kierunkiem naukowym prof. Aleksandra Burschego, została bardzo wysoko oceniona przez recenzentów, profesorów: Jerzego Kolendę z Uniwersytetu Warszawskiego, Andrzeja Kokowskiego z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Borysa Paszkiewicza z Uniwersytetu Wrocławskiego. Autor uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie archeologii.

BRP